

INTERNATIONAL TRUST FUND

A way to (re)integration
ԿԵՐԱԽՆՏԵԳՐՈՒՄ
(Təkrar) integrasiyaya aparan yol
ծնւ (ԿՐ)ՈՆԾՆԾԹԻՆՈՒՆՆԵՐ

financed by

Austrian

Development Cooperation

INTRODUCTION

სტრატეგიის GİRİŞ შესავალი

International Trust Fund for Demining and Mine Victims Assistance (ITF) initiated its socio-economic reintegration programme for mine victims in South Caucasus in the end of 2009. The leading donor to the programme has been the Austrian Development Cooperation through Austrian Development Agency.

The programme in essence consists of multi-phase and multi-country projects, which enable landmine victims and their families, as a vulnerable and marginalised group, to earn their livelihoods, improve their standard of living and become participatory members of their communities. Landmine victims are part of a wider population of persons with disabilities.

The programme applies a combined approach of providing non-financial and financial services to mine victims and their family members, enhancing the national institutional set in the field of mine victim assistance and disabilities as well as strengthening regional cooperation to facilitate the exchange of experience and expertise.

The brochure presents a wonderful and enlightening insight into the lives of project beneficiaries.

Ականազերծման եվ
ականներից տուժածների
աջակցության միջազգային
հավատարմագրային
ինստիտուտը (ՄՀՀ՝ ITF) սկսել
է իր սոցիալ-տնտեսական
վերաինտեգրման ծրագիրը
ականներից տուժածների
համար Հարավային
Կովկասում 2009 թ. վերջին:
Ծրագրի առաջատար դերորը
Ավստրիայի գաղութացման

համագործակցությունն է՝ Ազատիական զարգացման գործակալության միջոցով:

Ծրագիրն ըստ էության բաղկացած է բազմափուլ եվ մի քանի երկրերն ընդգրկող ախազներից, որոնք հնարավորություն են ընձեռում ականներից տուժածներին եվ կրակն ընտանիքներին՝ որպես խցեղի եվ մեկուսացված խմբերի, վաստակելու իրենց ապրուստը, բարելավելու իրենց կենսամակարդակը եվ դառնալու իրենց համայնքների կյանքի մասնակցող անդամներ:

Ականներից տուժածները

Program, mahiyyetce, çoxmərhələli və bir çox ölkələri əhatə edən layihələrdən ibarətdir. Həmin layihələr minadən zərərçəkənlərin və onların ailələrinin, cəmiyyətin zərərçəkən və təcrid edilmiş qrupu olaraq, öz yaşayışlarını təmin etməyə, həyat şəraitlərini yaxşılaşdırmağa və bir fərd olaraq öz cəmiyyətlərini iştirakçı üzvünə çevrilməyə qadir insanları səviyyəsinə gətirib çatmaları üçün onlara imkanlar yaradır. Minadən zərərçəkənlər cəmiyyətin daha geniş qrupunu təşkil edən dil insanları kateqoriyasına daxildir.

կազմում են հաշմանդամների առավել լայն խավի մասը:	Proqram minadan
Ծրագիրը կիրառում է ականներից տուժածների եվ կրակց ընտանիքի անդամներին ոչ-ֆինանսական եվ ֆինանսական ծառայություններ մատուցելու համակցված մոտեցում՝ զարգացնելով ազգային ինստիտուցիոնալ միջավայրը ականներից տուժածների եվ հաշմանդամների աջակցության ոլորտում,	zərərçəkənlərə və onların ailələrinə qeyri-maliyyə və maliyyə xidmətlərinin göstərilməsindən ibarət olan kombinasiya edilmiş yanaşma təbiiq edir ki, həmin yanaşma vasitəsilə minadan zərərçəkənlərə yardım və əlillik sahəsində fəaliyyət göstərən milli institusional qurumlar inkişaf etdirilir, həmçinin təcrübə və bilik regionaləsinə kömək məqsədilə müəbadilə əməkdaşlıq gücləndirilir.

hələqəyə bənzərlik qəbul edilən
hələqəyə bənzərlik qəbul edilən

[illegible]

2009 წლის ბოლოს განადმევისა და ნადმევისაგან დაზარალებული დასმარების საერთაშორისო სატრასტო ფონდის (სსფ) ინიციატივით დაიწყო სოციალურ-ეკონომიკური რეინტეგრაციის პროგრამა ნადმევისაგან დაზარალებულობის სამსრუტო კაქასიაში. პროგრამის მთავარი დონორია აესტრიის განვითარების თანამშრომლობა, რომელიც აესტრიის განვითარების სააგენტოთა წარმადგენლი.

პროგრამა მრავალეტიპიანია და მასში მრავალი ქვეყნის პროექტის ჩართული, რაც ნაღმებისაგან დაზარალებულებს და მათ ოჯახებს, როგორც მოწყვლადი და იზოლირებული ჯგუფის წარმომადგენლებს, სიარსებო საშუალებების მოპოვების, ცხოვრების პირობების გაუმჯობესების და თავიანთი თემების ცხოვრებაში ჩართვის საშუალებას აძლევს. ნაღმებისაგან დაზარალებული ადამიანები უნარჩუნად აღადგინა უფრო ფართო წრის ნაწილს წარმოადგენენ.

პროგრამაში
გამოყენებულია ნაღმებისაგან
დაზარალებულითუთის და
მათი ოჯახის წევრებისთვის
პათოფიზიკური და
ფინანსური მომსახურების
შეთავაზება, ნაღმებისაგან
დაზარალებულია და
უნარშესუფულა დახმარების
სფეროში მოშუავე ეროვნული
ინსტიტუციური ქსელის
გაძლიერება, ასევე რეგიონული
თანამშრომლობის განმტკიცება
გამოცდილებისა და ცოდნის
გავრცელების მიხნით.

ბროშურაში კარგადაა
წარმოდგენილი პროექტის
მონაწილეთა ცხოვრების
სიღრმისეული ხედვა.

ARMENIA ՀԱՅԱՍՏԱՆ ERMENİSTAN სომხეთი

RUSLAN MARUKYAN, 35 years

“I’ve learnt a lot about the cattle breeding through business development training. As a result the outcomes are clearly visible.”

ՌՈՒՍԼԱՆ ՄԱՐՈՒԷԶՅԱՆ, 35 տարեկան

«Ես շատ բան սովորեցի անասնապահության մասին բիզնեսի զարգացման դասընթացի միջոցով շնորհիվ: Արդյունքները հստակորեն տեսանելի են»:

RUSLAN MARUXYAN, 35 yaş

“Layihənin təlim kursunda iştirak etməklə mən maldarlıq haqqında çox şey öyrəndim. Artıq siz nəticəni görə bilərsiniz”

რუსლან მარუჰიანი, 35 წლის

“ბიზნესის განვითარების ტრენინგზე ბევრი რამ ვისწავლე მეცხოველეობის შესახებ. შედეგები სახეზეა.”

ARMEN BAYRAMYAN, 37 years

“One should feel he is useful to the society and can give something valuable and positive in return.”

ԱՐՄԵՆ ԲԱՅՐԱՄՅԱՆ, 37 տարեկան

«Մարդ պետք է զգա, որ օգտակար է հասարակության համար, եվ կարող է ինչ-որ արժեքավոր ու դրական բան վերադարձնել համայնքին»:

ARMEN BAYRAMYAN, 37 yaş

“İnsan cəmiyyətə faydalı olduğunu hiss etməli və cəmiyyətə dəyərli müsbət bir şey verə bilməlidir.”

არმენ ბაირამიანი, 37 წლის

“ადამიანი უნდა გრძნობდეს, რომ იგი სარგებლობის მომგანია საზოგადოებისთვის და რაიმე ღირებული და პოზიტიურის გაცემა შეუძლია სანაცვლოდ.”

HAYK HOVAKIMYAN, 43 years

“The most important features of a good beekeeper are: hardworking, quiet and patient... and being clean. And not to forget being accurate and devoted to his work.”

ՀԱՅԿ ՀՈՎԱԿԻՄՅԱՆ, 43 տարեկան

«Մեղվապահի ամենակարեկր հատկանիշները՝ պետք է լինել շատ աշխատասեր, հանգիստ ու համբերատար ... ու մաքուր: Եվ չմոռասալ լինել կոկիկ ու սկիզկած ցի աշխատանքին»:

HAYK HOVAKIMYAN, 43 yaş

“Arıcının ən vacib xüsusiyyətləri bunlardır: zəhmətkeş, sakit və səbirli və təmiz... olmaq lazımdır. Və siz işinizdə real, konkret və dəqiq olmalısınız.”

ჰაიკ ჰოვაკიმიანი, 43 წლის

“მეფუტკრისთვის ყველაზე მნიშვნელოვანი თვისებებია: შრომისმოყვარეობა, სიწყნარე და სიმშვიდე... და სისუფთავე. არ დაგავიწყდეთ იყოთ აკურატული და საქმისადმი ერთგული.”

Project partners:

- Ministry of Labour and Social Issues (leading government partner)
- International Organization for Migration in Armenia (leading implementing partner)
- VTB Armenia Bank
- NGO Armenian Association of Women with University Education
- Armenian Humanitarian Demining and Expertise Centre

Project donor:

- Austrian Development Cooperation / Austrian Development Agency

Նախագծի գործընկերները

- մն ՀՀ աշխատանքի եվ սոցիալական հարցերի նախարարություն եվ Մարդասիրական ականագերծման եվ փործագիտական կենտրոն
- Միգրացիայի Միջազգային Կազմակերպության Հայաստանի առաքելություն (առաջատար իրականացնող գործընկեր)
- ՎՏԲ Հայաստան բանկ
- Հայաստանի «Համալսարանական կրթությամբ կանանց ասոցիացիա» ՀԿ
- Մարդասիրական Ականագերծման եվ Փործագիտական Հայկական Կենտրոն

Նախագծի դոնորը

- Ավստրիայի զարգացման համագործակցություն / Ավստրիական զարգացման գործակալություն

Layihə üzrə tərəfdaşlar:

- Əmək və Sosial işlər üzrə Nazirlik (əsas aparıcı dövlət tərəfdaş)
- Beynəlxalq Miqrasiya Təşkilatının Ermənistandakı nümayəndəliyi (aparıcı icraçı tərəfdaş)
- VTB Ermənistan Bankı
- QHT- Universitet Təhsili olan Qadınların Ermənistan Assosiasiyası
- Humanitar Minadan Təmizləmə və Ekspertiza üzrə Ermənistan Mərkəzi

Layihənin donorları:

- Avstriya İnkişaf Kooperasiyası / Avstriya İnkişaf Agentliyi

პროექტის პარტნიორები:

- შრომის და სოციალურ საკითხთა სამინისტრო (ძირითადი პარტნიორი მთავრობის მხრიდან)
- მიგრაციის საერთაშორისო ორგანიზაციის ოფისი სომხეთში (ძირითადი განმახორციელებელი პარტნიორი)
- სომხეთის ვი თი ბი ბანკი
- არასამთავრობო ორგანიზაცია ‘უნივერსიტეტის კურსდამთავრებულ ქალთა სომხეთის ასოციაცია’
- სომხეთის ჰუმანიტარული განაღმვის და ექსპერტოის ცენტრი

პროექტის დონორი

- ავსტრიის განვითარების თანამშრომლობა/ ავსტრიის განვითარების სააგენტო

GEORGIA
ქრსტან
GÜRCÜSTAN
საქართველო

NINO MAZMISHVILI, 19 years
“I would like to work in this profession. I would like to become a successful hair stylist. It is my wish and my dream.”

სისი შაშხიშვილი, 19 տարեկან
«Ես სցასկასայի աշխատել այս մասնագիտությամբ: Կուգեի դառնալ հաջողակ վարսահարդար: Դա իմ ցանկությունն է եւ իմ երագանքը»:

NİNO MAZMIŞVİLİ, 19 yaşı
“Mən bu peşədə çalışmaq istərdim. Mən bacarıqlı bir saç ustası olmaq istərdim. Bu mənim arzu və xəyalımdır”.

ნინო მაშმიშვილი, 19 წლის
“მინდა ამ პროფესიით ვიმუშაო. მინდა თმის წარმატებული სტილისტი გავხდე. ეს ჩემი სურვილი და ჩემი ოცნებაა.”

GIORGI TSALANI, 51 years
“We offer low and competitive prices, so that everyone living in our settlement comes to our shop.”

გიორგი ჯალანის, 51 տարեկან
«Մենք առաջարկում ենք ցածր եւ մրցունակ գներ, այսպես որ մեր բնակավայրի բոլոր բնակիչները գալիս են մեր խանութ»:

GEORGI TSALANI, 51 yaşı
“Qəşəbəmizdə yaşayan hər kəsin bizim mağazamıza gəlməsi üçün aşağı və rəqəbətcəbiliyyətli qiymətlər təklif edirik”.

გიორგი ცალანი, 51 წლის
“ზევნ დაბად და კონკურენტუნარიან ფასებს ვთავაზობთ, და ყველა, ვინც ამ დასახლებაში ცხოვრობს, ჩვენს მაღაზიაში მოდის.”

SHALVA NIKACHADZE, 52 years
“I developed a realistic business plan in order to be eligible for a micro-credit.”

შალვა სიყაძაძე, 52 տարեկან
«Ես մշակեցի իրատեսական քիզնես պլան, որպեսզի կարողանամ միկրո վարկ ստանալ»:

ŞALVA NİKAÇADZE, 52 yaşı
“Mikrokredit ala bilmək üçün real bir biznes-plan hazırlamışam”.

შალვა ნიკაჯაძე, 52 წლის
“მე რეალისტური ბიზნეს გეგმა შევიმუშავე, რათა მიკრო კრედიტი ამეღო.”

Project partners:

- Ministry Health Labour and Social Affairs of Georgia (leading government partner)
- International Organization for Migration in Georgia (leading implementing partner)

Project donor:

- Austrian Development Cooperation / Austrian Development Agency

საჩაადგი კორბნსკერსერე

- კრასთანსი აზოღჯაყაჰილქასი, აზქასთანსეჰი ექ სოღქაყასკანსი ჰარეგერე საჩარაროქოქონს (კაზაქაროქოქონსდ სერკაყაესოღ აზაჯასთარ კორბნსკერ)
- სიკრავღაჰი სიჯაღყაჰის ყაღმასკერაქოქასი კრასთანსი აზავექოქოქონს (აზაჯასთარ ირასკანსაესოღ კორბნსკერ)

საჩაადგი როსორე

- აქსთრიაჰი კარკაესმანსი ჰამაფორბასკეოქოქონს / აქსთრიაკანსი კარკაესმანსი კორბასკაქოქოქონს

Layihə üzrə tərəfdaşlar:

- Gürcüstanın Səhiyyə, Əmək və Sosial Məsələlər Nazirliyi (hökumət tərəfindən aparıcı tərəfdaş)
- Beynəlxalq Miqrasiya Təşkilatının Gürcüstandakı nümayəndəliyi (aparıcı icraçı tərəfdaş)

Layihənin donorları:

- Avstriya İnkişaf İşbirliyi / Avstriya İnkişaf Agentliyi

პროექტის პარტნორობი:

- საქართველოს ზრომის, ჯანმრთელობის და სოციალური დაცვის სამინისტრო (ძირითადი პარტნიორი მთავრობის მხრიდან)
- მიგრაციის საერთაშორისო ორგანიზაციის ოფისი საქართველოში (ძირითადი განმახორციელებელი პარტნიორი)

პროექტის ღონერი

- ავსტრიის განვითარების თანამშრომლობა/ავსტრიის განვითარების სააგენტო

CONCLUSION
Եզհակաձըղթյըղն
XÜLASƏ
დასკვნა

The way to the full (re) integration of people with disabilities, including mine victims, depends not only on healing and rehabilitating physical and psychological wounds. Socio-economic reintegration encompasses a wide array of interventions such as fulfilment of the right to work, psychosocial support, vocational rehabilitation, economic development, education and community integration and support. It is a path to sustainable development and poverty reduction on the individual, community and national level.

Ruslan, Armen, Hayk, Mardoglan, Mazahir, Sherif, Nino, Giorgi and Shalva prove that disability and stigma can be successfully overcome. Only the right opportunity and trusted responsibility should be provided. And only the right amount of virtue and persistence needs to be presented.

ITF strongly believes that the socio-economic reintegration programme for mine victims in South Caucasus gives optimism and provides opportunity.

Հաշմանդամների, այդ թվում՝ ականներից տուժածների լիարժեք (վերա)խնամքման ճանապարհը կախված է ոչ միայն ֆիզիկական եվ հոգեբանական վերքերի բուժումից եվ վերականգնումից: Սոցիալ-տնտեսական վերախնամքումը ներառում է միջամտությունների մի լայն շարք, ինչպիսիք են սոցիալ-հոգեբանական աջակցությունը, մասնագիտական վերականգնումը, տնտեսական զարգացումը, կրթությունը եվ համայնքային ինտեգրումն ու աջակցությունը: Դա ճանապարհ է դեպի կայուն զարգացում եվ աղքատության հաղթահարում անհատական, համայնքային եվ կենտրոնական մակարդակներում:

Ռուսանը, Արմենը, Հայկը, Մերգոզյանը, Մազահիրը, Շերիֆը, Նինոն, Գիորգիս եվ Շավվան ապացուցում են, որ հաշմանդամությունը եվ խարանը կարող են հաջողությամբ հաղթահարվել: Միայն պետք է տրամադրվեն ճիշտ հետաքվություն եվ գստահված պատասխանատվություն: Եվ պետք է միայն ճիշտ չափի առաքինություն եվ հետեվողականություն ցուցաբերել:

ՄԴՀ-ը ունի այն հավատամքը, որ ականներից տուժածների սոցիալ-տնտեսական վերափոխությունն ուղղված ծրագիրը Հարավային Կովկասում տրամադրում է հեռանկարներ լավատեսության համար եվ ապահովում հնարավորությունների բավարար շրջանալ:

Əlil şəxslərin, o cümlədən
minadan zərərçəkənlərin
cəmiyyətə tam reinteqrasiyasına
(təkrar inteqrasiyasına) aparən
yol yalnız fiziki və psixoloji
yazaların sağaldılmasından
və reabilitasiyasından keçmir.
Sosial-iqtisadi cəhətdən
reinteqrasiya geniş miqyasda
müdaxiləni, məsələn, əmək
hüququnun həyata keçirilməsi,
psixo-sosial yardım göstərilməsi,
peşə verdişlərinin bərpasına
yönelmiş peşə reabilitasiyası,
iqtisadi inkişaf, təhsil,
cəmiyyətə inteqrasiya və
yardım məsələlərini əhatə edir.
Bu, fərdi səviyyədə, cəmiyyət
səviyyəsində və milli səviyyədə
davamlı inkişafa aparən yoldur.

Mərdəğan, Məzahir, Şərif, Nino, Georgi və Şalva sübut etmişlər ki, əlillik və xəsarətlərə qalib gəlmək mümkündür. Sadəcə, onlar üçün lazımı imkanların yaradılmasına və üzərilərinə öhdəliklər qoyulması məsələsində onlara etibar edilməsinə ehtiyac vardır. Və sadəcə, lazımı qədər hörmət və dözümlü nümayiş etdirilməsinə ehtiyac vardır.

ITF ürekdən inanır ki,
Cənubi Qafqazdakı minadan
zərərçəkənlər üçün sosial-
iqtisadi baxımdan təkrar
inteqrasiya proqramı optimizm
üçün perspektiv təmin edir
və geniş imkanlar yaradır.

უნარშეზღუდულ ადამიანთა, მათ შორის, ნაღმების შედგენად დახარალებულთა სრული (რე)ინტეგრაცია მხოლოდ ფიზიკური და ფსიქოლოგიური ჭრილობების მოშუშებასა და მკურნალობაზე არ არის დამოკიდებული. სოციალურ-ეკონომიკური რეინტეგრაცია მრავალი სახის ჩარევას მოიცავს, როგორიცაა, მუშაობის უფლების, ფსიქო-სოციალური მხარდაჭერის, პროფესიული რეაბილიტაციის, ეკონომიკური განვითარების, განათლების და თუშში ინტეგრაციისა და მხარდაჭერის უზრუნველყოფა. ის არის მდგრადი განვითარების და ინდოარიბის შემცირების გზა ინდივიდუალურ, სათემო და ეროვნულ დონეებზე.

რუსლანის, არმენის,
პაიკის, მარდოღლანის,
მაზაპირის, შერიფის,
ნინოს, გიორგის და შაღვას
მაგალითები დახატურებს,
რომ უნარშეზღუდულობისა და
სტიგმის დაძლევა წარმატებით
შეიძლება. საჭიროა მხოლოდ
გუხრუფეველები ისინი
სწორი შესაძლებლობებით
და გეჟეროდეს მათი
პასუხისმგებლობის. მათ კი
უეჟკაობა და მონდომება
უნდა გამოიჩინონ.

საერთაშორისო სატრანსპორტო ფონდი დარწმუნებულია, რომ ნაღმების შედეგად დაზარალებულთა სოციალ-ეკონომიკური რეინტეგრაციის პროგრამა სამხრეთ კავკასიაში ოპტიმიზმის საფუძველს იძლევა და შეასრულს შესაძლებლობებს უზრუნველყოფს.

